

Tanulmányok alatti vizsgák /Különbözeti, osztályozó és javítóvizsgák/

Magyar nyelv és irodalom

I. A VIZSGA LEÍRÁSA

1. A vizsga részei:

A vizsga szóbeli és írásbeli vizsgarészből áll. A vizsgázó külön kap feladatlapot, illetve a szóbelin külön húz tételleket magyar nyelvből és irodalomból. A szaktanár az alábbi témakörök alapján állítja össze az írásbeli rész feladatait, valamint a szóbeli tételsorokat.

2. A vizsgán használható segédeszközök

Az írásbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható. A szóbeli tételfelelethez magyar irodalom tantárgy esetén szöveggyűjtemény használható, amit az iskola biztosít a tanuló számára.

3. A vizsga leírása, általános szabályok

Az írásbeli vizsga időtartama: 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama: 10 perc, felkészülési idő 30perc. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.

A két vizsgarész beszámítása a végső osztályzat kialakítása során 50-50%-os arányban történik.

4. Értékelés

A magyar nyelv írásbeli vizsgarésznél a helyesírási és a nyelvhelyességi hibák beszámítanak a jegybe. A magyar irodalom írásbeli vizsgarésznél jelöljük a helyesírási, stilisztikai, nyelvhelyességi hibákat, de a dolgozat tartalmi értékét ez nem csökkenti.

Szóbeli vizsgára az a vizsgázó bocsátható, aki az írásbeli feladatlap megoldásakor eléri a min. 40 %-ot. Amennyiben a vizsgázó ezt nem teljesítette, nem bocsátható szóbeli vizsgára, a tanév (félév) követelményeit nem teljesítette.

A vizsga sikerességének feltétele a szóbeli vizsgán is a 40% elérése.

A végső osztályzat kialakítása a pedagógiai program Tanulmányok alatti vizsgák fejezetében olvasható táblázatnak megfelelően történik.

II. RÉSZLETES VIZSGAKÖVETELMÉNY

Általános iskola

I. Általános követelmények felső tagozat magyar nyelv és irodalom

- A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. Képes rövidebb szóbeli üzenetek, rövidebb hallott történetek megértésére, összefoglalására, továbbadására.
- A tanuló képes a különböző témájú és műfajú szövegek értő olvasására, kifejező olvasására.
- Rendezett az írásképe.
- Képes önálló véleményalkotásra az olvasott művekkel kapcsolatban.
- Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.
- Ismeri és alkalmazza a helyesírási alapelveket, helyesírási szabályokat.
- Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
- Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

II. Témakörök:

5. o. magyar nyelv

*Tankönyv: Lénárd Judit, Bernáth Magdolna, Patonainé Kökényesi Katalin:
Sokszínű Magyar nyelv 5.Mozaik kiadó, 2013.*

I. Kommunikáció (Tk. 20-46.)

a kommunikáció tényezői, a kommunikációs kapcsolat

II. A szövegszerkesztés állomásai, fogalmazási ismeretek (Tk. 106-124.)

elbeszélés, leírás, levél, párbeszéd

III. A hangok világa (Tk.47-87.)

Magánhangzók és mássalhangzók csoportosítása, jellemzése, hangtörvények

IV. Helyesírás (Tk.87-105.)

a helyesírás alapelvei, az elválasztás, a keltezés

V. A szavak szerkezete (Tk.125-137.)

a szavak csoportosítása szerkezetük szerint

a toldalékok típusai

VI. Állandósult szókapcsolatok (Tk. 137-147.)

szólások, közmondások, szállóigék

VII. Hangalak és jelentés kapcsolata (Tk.147-167.)

5. o magyar irodalom

*Tankönyv: Posta István, Pető Györgyi: Sokszínű Irodalom 5.
Mozaik Kiadó, 2009.*

Arany János: Családi kör

Petőfi Sándor: Egy estém otthon, Az Alföld

József Attila: Mama

VII. Memoriter

Arany János: Családi kör

I. MESÉK (Tk. 8-42.)

népmesék, műmesék jellemző vonásainak bemutatása példák segítségével

Tündérszép Ilona és Árgyélus, Fehérlófia, Csalimase, Bolond mese, A kakas és a pipe,

Andersen: A rendíthetetlen ólomkatona, Lázár Ervin: Virágszemű

II. Petőfi Sándor: János vitéz (Tk.62- 130.)

III. Mítoszok (Tk.132-154.)

A görög mitológia alapvonásainak ismerete

IV. Molnár Ferenc : A Pál utcai fiúk (tk. 154-176.)

V. Elbeszélések, regényrészletek (tk. 206-233.)

Mikszáth Kálmán: A kis csizmák, Móricz Zsigmond: Fillentő, J.K. Rowling: Harry Potter és a Főnix Rendje (részlet)

VI. Versek (Tk.176-182., 184-191. 196-198.)

1-2.vsz.

Petőfi Sándor: János vitéz:

- 1.fejezet 1-4.vsz.

- 3. fejezet 6.,8-10. vsz.

- 24.fejezet 1-4 vsz.

6.o. magyar nyelv

Tankönyv: Sokszínű magyar nyelv 6. Mozaik Kiadó

I. félév

1. Szófajok rendszere
2. Az ige jellemzői, fajtái, toldalékolhatóságuk, helyesírásuk
3. A határozószó
4. A főnév jellemzői, fajtái, toldalékolhatóságuk, helyesírásuk

II. félév

5. A melléknév jellemzői, toldalékolhatósága, helyesírása
6. A számnév fogalma, fajtái, helyesírása
7. A névmások jellemzői, fajtái
8. Az igenevek jellemzői, fajtái
9. A szavak tartalmi összefüggései
10. Szólások eredete
11. A kommunikáció célja
12. A jellemzés
13. Könyv-és könyvtárhasználat: anyaggyűjtés, katalógus, jegyzetelés

6. o. magyar irodalom

Tankönyv: Sokszínű irodalom 6. o. Mozaik Kiadó

I. félév

1. Monda, rege, ballada

A szóbeli közlés jellemzői.

A monda műfaji jellemzői, néhány mondatípus (hiedelemmonda, történeti monda, eredetmonda, helyi monda).

A rege műfaji jellemzői. Hősi ének, motívum.

A monda és a mese műfaji jellemzőinek megkülönböztetése. Monda írása megadott motívumra (elbeszélés leírással, párbeszéddel).

A ballada műfaji jellemzői (népballada, műballada). Az időmértékes verselés, a leggyakoribb verslábak. Szóképek, nyelvi alakzatok.

Tudja önállóan elmondani az alábbiakat (memoriterek):

- Arany János: Rege a csodaszarvasról (5-6 versszak a műből)
- Kőmíves Kelemenné (balladarészlet)
- Arany János: A walesi bárdok
- Arany János: Mátyás anyja

2. Arany János: Toldi

Arany János pályaképe.

Petőfi és Arany levelezése. A költői levél, az episztola műfaji jellemzői.

A Toldi forrásai. Fogalmak: elbeszélő költemény, előhang, mottó.

Az epikus művek szerkezeti egységei és jellemzőik. A mű cselekménye és szerkezete, a konfliktus kibontakozása. Az életkép fogalma.

A fordulópont. Néhány szókép (hasonlat, megszemélyesítés, metafora, allegória) és jellemzői. Nyelvi sajátosságok.

Az epizód fogalma. A hangsúlyos (ütemhangsúlyos, magyaros) verselés, a felező tizenkettes. A páros rím.

Tudja önállóan emlékezetből elmondani az alábbiakat (memoriterek):

Petőfi Sándor: Arany Jánoshoz (6-7. vsz.)

Előhang végig; Első ének: 1-3. vsz.; Harmadik ének: 7- 8. vsz.;

Negyedik ének: 1- 2. vsz. 4. vsz.; Ötödik ének: 15. vsz.; Hatodik ének: 15. vsz.

Toldi Miklós összetett jelleme: próbatételek, konfliktusok, lélekábrázolás. A fordulat.

A tetőpont. A jellemzés tartalmi és formai követelményei: a jellemzés, mint műfaj, a jellemzési módok.

Elbeszélő fogalmazás írása jellemzéssel és/vagy leírással.

Tudja önállóan elmondani az alábbiakat (memoriterek):

Hetedik ének: 7. vsz.; Nyolcadik ének: 13. vsz.; Kilencedik ének: 8. vsz.; Tizedik ének: 20. vsz.;

Tizenegyedik ének: 16-17. vsz.; Tizenkettedik ének: 19-20. vsz.

II. félév

3. Versek

A lírai műnem sajátosságai. Témák, képek, formák a költészetben. Fogalmak: Jellemrajz, reneszánsz, humanizmus, lovagi költészet.

Memoriter: Janus Pannonius: Pannónia dicsérete

4. Próbátételek, hősiesség

Elbeszélések, regényrészletek

Fogalmak: regény, naplóforma, robinzonád, krimi.

Fazekas Mihály: Lúdas Matyi

Az elbeszélő költemény, a vándormotívum, szereplők, sorsok, konfliktusok, helyzetek, kalandok, jellemzések. Népmesei jegyek a műben. Ismétlődő motívumok. Az időmértékes verselés, a hexameter.

Memoriter: az Első levonás utolsó 13 sora.

5. Gárdonyi Géza: Egri csillagok

A regény forrásai, a történelmi regény. A szöveg nyelvi sajátosságai. Az adott kor, a mű cselekménye és szerkezete. Ismétlődő motívumok, helyzetek, kalandok, konfliktusok, helyszínek, az idő és a tér mozzanatai. Szereplők, jellemzések, sorsok.

Memoriter: Dobó esküje.

7. o. magyar nyelv

Tankönyv: Sokszínű magyar nyelv 7. o. Mozaik Kiadó

I. félév

1. A mondatok csoportosítása, mondatfajták
2. Az állítmány szerepe, fajtái, elemzése a mondatban
3. Az alany szerepe a mondatban, fajtái
4. A tárgy szerepe a mondatban, fajtái

5. A határozók szerepe a mondatban; a helyhatározó, az időhatározó, az állapothatározó, a módhatározó, az eszközhatározó, a társhatározó, a részeshatározó, az okhatározó, a célhatározó, az állandó határozó

II. félév

6. A jelzők szerepe a mondatban; a minőségjelző, a mennyiségjelző, a birtokos jelző
7. Az alárendelő és a mellérendelő szószerkezetek
8. Az egyszerű mondat felépítése, szerkezete, helyesírása
9. A szóképzés; a képzők szerepe, típusai
10. Az alárendelő szóösszetételek fajtái, helyesírásuk
11. A mellérendelő szószerkezet fajtái, helyesírása
12. A ritkább szóalkotási módok
13. Könyv- és könyvtárhasználat: források, forrásjegyzék, idézés
14. A szóbeli és az írásbeli kommunikáció elkülönítése
15. Szövegtípusok: alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, közönytés, hozzászólás, felszólalás, a kiselőadás

7. o. magyar irodalom

Tankönyv: Sokszínű magyar irodalom 7. o. Mozaik Kiadó

I. félév

1. A reformkor

-A reformkor, a romantika a jellemzői

- **Kölcsey Ferenc** pályaképe

-A romantikus stílusjegyek felismerése, az alábbi művek elemzése:

Kölcsey Ferenc: Himnusz, Huszt, Parainesis Kölcsey Kálmánhoz

Vörösmarty Mihály: Szózat

- **Vörösmarty Mihály** életútja

- Az epigramma, a himnusz, a parainesis, az óda fogalma, egy-egy példa felsorolása

- Hasonlóságok és különbségek a Szózat és a Himnusz között

- **Petőfi Sándor** élete

- A lírai, epikai műfaji sajátosságok felismerése Petőfi Sándor költészetében, az alábbi művek elemzése: Nemzeti dal, Szeptember végén, A XIX. század költői, Levél Várady Antalhoz

- **Arany János** pályaképe
- A szatíra, anekdota, szállóige fogalma, megjelenése Arany János A fülemile c. művében
- A ballada műfaji és nyelvi sajátosságai Arany János Szondi két apródja c. írásában
- **Tompa Mihály** A madár, fiaihoz című versének elemzése, az allegória
- **Karinty Frigyes** pályaképe, a paródia
- Az elégia, a dal, helyzetdal, stílusparódia, ars poetica, költői levél fogalma egy-egy példa felsorolása

- Tudja önállóan elmondani az alábbi műveket (memoritereket):

Kölcsey Ferenc: Huszt, Himnusz

Vörösmarty Mihály: Szózat

Petőfi Sándor: Szeptember végén, Nemzeti dal

Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz-10 sornyi részlet

II. félév

2. A regény változatai

- **Jókai Mór** pályaképe

- Jókai Mór: A kőszívű ember fiai:

a regény cselekménye, a szerkezet jellemzői, szereplők és jellemek

- Elbeszélés írása jellemzéssel

- **Mikszáth Kálmán** életútja

- Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője:

az idő és a tér, a cselekmény és a szerkezet, a legendák és jellemek

3. Kisepikai alkotások

- Mikszáth Kálmán A néhai bárány című műveinek elemzése, Csehov: Egy kereskedelmi vállalat története, a novella szerkezeti jellemzői,

- Történelmi monda: Jókai: A nagyenyedi két fűzfa

- Az anekdota

4. Regényrészletek

5. A színház világa

- A dráma műnemének kialakulása, a színházi előadás jellemzői, a vígjáték, helyzet-és jellemkomikum
- Shakespeare: A Szentivánéji álom
- Shakespeare színháza

8. o. magyar irodalom

- Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Örkény István novelláinak ismerete
- Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)
- Egy dráma ismerete
- Ady Endre, Babits Mihály, Tóth Árpád, Juhász Gyula, Szabó Lőrinc, József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Illyés Gyula, Nagy László, Pilinszky János versei
- Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség).
- Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió stílus- és formajegyei.
- További regények ismerete

8. osztály magyar nyelv

Tankönyv: Széplaki Erzsébet: Nyelvtan és helyesírás 8. évfolyam

- Az egyirányú és kétirányú; a közvetett és közvetlen kommunikáció
- Tömegkommunikációs műfajok ismerete
- A mondatok fajtái a kommunikációs tartalom és szándék szerint
- A mondatok fajtái szerkezetük szerint
- A mellérendelő összetett mondatok
- A sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok
- Az állítmányi alárendelő összetett mondatok
- Az alanyi alárendelő összetett mondatok
- A tárgyi alárendelő összetett mondatok
- A határozói alárendelő összetett mondatok
- A jelzői alárendelő összetett mondatok
- A többszörösen összetett mondatok

- A szöveg szerkezete
- Szóösszetételek és egyéb szóalkotási módok
- Az összetett szavak helyesírásának ismerete
- A szókincs változása
- A magyar nyelv eredete
- Az írásjelek használata, az idézés